

μου μαρκήσιος Βερβεΐν κατὰ ζητεῖ, ἐπειδὴ σὲ γνωρίζω, ἀγαπητὲ Ἀδριανέ, καὶ γνωρίζω ὅτι ἔχεις ζωηράν τὴν φαντασίαν.

»Τέλος ἐπειδὴ δὲν σ' ἐβλεπον νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς Σιρκούρ, ἐβρύνθην νὰ περιμένω καὶ ἀπεφάσισα χθὲς αἴφνης νὰ ἔλθω, καὶ ἐπειδὴ δὲν σὲ εὗρον ἐν Λογκιγιόν, ὅπου ἐκοιμήθην τὴν παρελθούσαν νύκτα, ἦλθον εἰς Σαμπινέλ, βέβαιος ὅτι θὰ ἦσο ἐδῶ.

»Λοιπὸν, ἀγαπητὲ Ἀδριανέ, ἐνεκα τῆς πρὸς σὲ φιλίας μου, ἀνεχώρησα χθὲς ἐκ τῆς ἐπαύλειος καὶ ἦλθον νὰ σὲ εὕρω εἰς Σαμπινέλ.

»Ἴσως νομίζεις, ὅτι ἐπειδὴ ἐνόησα τὴν αἰτίαν, ἣ ὅποια σὲ κρατεῖ ἐδῶ, ἦτο περιττὸν καὶ νὰ ἔλθω. Μπᾶ! δὲν πιστεύω νὰ μ' ἐπιπλήξῃς δι' αὐτό, διότι τὰ πάντα ἐπιτρέπονται εἰς τὴν φιλίαν. Σὲ βεβαιῶ, ὅτι δὲν μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν ὅτι ἡδυνάμην νὰ σ' ἐνοχλήσω. Ὡ! θὰ ἤμην ἀπαρηγόρητος, ἐὰν μ' ἐθεώρεις ὀχληρόν. Ὁχι, ὀχι! δὲν ἦλθα ἐδῶ, διὰ νὰ ἐναντιωθῶ εἰς τὰ σχέδιά σου, καθόλου! ὅταν ἀνεχώρουν ἀπὸ τὸ Σιρκούρ, ἐν μόνον ἐσκέφθην καὶ εἶπον καθ' ἑαυτόν: «Πιθανὸν ὁ Ἀδριανὸς νὰ ἔχῃ τῶρα τὴν ἀνάγκην μου, τῶν συμβουλῶν μου», τῶρα, δέ, ἀγαπητὲ Ἀδριανέ, προσθέτω, εἶμαι εἰς τὴν διάθεσίν σου, θέτω δὲ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου τὴν φιλίαν μου καὶ τὴν ἀφοσίωσίν μου».

— Ἀγαπητὲ Σανζάκ, ἀπεκρίθη ὁ μαρκήσιος, σὲ εὐχαριστῶ, μολονότι ἀπορῶ εἰς ἐτι ὀλίγον δι' ὅσα ἐπραξες ὡς ἐκ τῆς πρὸς με φιλίας σου. ὀχι, δὲν εἶσαι ἐνοχλητικός, σοὶ λέγω δὲ μάλιστα ὅτι λογιζομαι εὐτυχής, βλέπων σε ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ εἶσαι ἀφωσιωμένος πρὸς τοὺς φίλους σου, γνωρίζω ὅτι, εὐκαιρίᾳ δοθείσης, ἡδυνάμην νὰ βασισθῶ εἰς σέ.

— Βέβαια, βέβαια.

— Ἐχεις μεγάλην πείραν, Σανζάκ, καὶ δὲν ἀποκρούω τὰς συμβουλὰς σου, ἀλλὰ σήμερον δὲν ἔχω τὴν ἀνάγκην των.

— Ἐστὼ! Ἀλλ' ἡ μελαγχολία σου, τὴν ὅποιαν δὲν κατορθοῖς νὰ ἐξαλείψῃς, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας σου, σημαίνει ὅτι κατὰ σὲ βασιανίζει, ὅτι ἰδέα τις σ' ἐνοχλεῖ.

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι.

— Ἐμύμιζον πάντοτε ὅτι ἀνακουφίζεται τις ἐμπιστευόμενος τὴν λύπην του εἰς φίλον. Ἐλα, διατί εἶσαι τόσον ἐπιφυλακτικός; Φοβεῖσαι μήπως δὲν δυνηθῶ νὰ σ' ἐνέσω ἢ μήπως φανῶ παρὰ πολὺ αὐστηρὸς κριτὴς;

— Ὁχι, σ' εὐρῆκα πάντοτε ἐπιεικῇ εἰς τὰς μωρίας τῶν φίλων σου.

— Αἶ, ἀγαπητὲ Ἀδριανέ, καὶ ἐγὼ εἶχα ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἕκαμα τρέλλας, εἶχα καὶ ἐγὼ τοὺς νεανικούς μου ἔρωτας. Πρὸ ὀλίγου ὠμίλεις περὶ τῆς πείρας μου, ναί, τὴν ἀπέκτησα κατὰ τὸ διάστημα τοῦ βίου μου. Καὶ ἀφοῦ ὑπῆρξα ἐπιεικὴς εἰς τὸν ἑαυτόν μου, ὀφείλω νὰ φανῶ ὁ αὐτὸς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους. Ἐλα, εἰπέ μου διατί θλίβεσαι; Τίς οἶδεν; ἴσως κατορθώσω νὰ σὲ χαροποιήσω καὶ νὰ φέρω τὸ μεῖδιμα εἰς τὰ χεῖλιά σου.

— Ἀγαπητὲ Σανζάκ, τόσω ποράδοξον εἶναι ὅ,τι μοὶ συμβαίνει...

— Εἰς λόγος περισσότερον λοιπὸν διὰ νὰ

ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτοῦ, ἔπειτα μήπως δὲν ἐμάντεσα τάχα κατὰ τι; Νομίζω δὲν ἦλθες νὰ κατοικήσῃς εἰς αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἀπλῶς διὰ νὰ τριγυρίζῃς τὸ πρῶν καὶ τὸ ἐσπέρως τοὺς τοίχους τῆς Κορδελιέρης; κατὰ ἄλλο καλλίτερον θὰ ἔχῃς εἰς τὸν νοῦν σου. Ἡ θύρα τῆς μυστηριώδους ἐκείνης κατοικίας θὰ σοὶ ἡνοιχθῇ, καὶ ἐπειδὴ εἶσαι κομψός, χαρίεις καὶ καλοκαμωμένος, θὰ σὲ ἐδεχθῇσαν ὡς ἐπρεπε. Θὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ περιέργια σου, διότι θὰ εἶδες τὴν αἰδόν. Εἶναι κόρη, αἶ;

— Ναί, κόρη.

— Δεκαεξ, δεκαεπτὰ ἐτῶν;

— Πῶς τὸ ἤξευρες;...

— Μαντεύω. Δὲν σὲ ἐρωτῶ, ἂν ἦναι ὠραία, διότι μαντεύω ἐπίσης ὅτι εἶναι ὠραιότατη, προσωποποιημένη χάρις, καταθέλγουσα μὲ τὸ μεῖδιμα, μὲ τὸ βλέμμα καὶ μὲ τὴν φωνήν.

— Ναί, τὰ ἔχει ὅλα αὐτά.

— Ἐπειδὴ δὲν μ' ἐρωτᾷς διατί ἐνόησα τόσον καλῶς, θὰ σοὶ τὸ εἴπω. Ἐννοῶ ὅτι ἡ κόρη αὕτη... πῶς ὀνομάζεται;

— Χρυσαιγῇ.

— Ἐννοῶ ὅτι ἡ δεσποινὴς Χρυσαιγῇ εἶναι χαρίεσσα, εὐειδής, θελκτική, νύμφη τέλος, διότι ἡδυνήθη νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὸν φίλον μου Ἀδριανόν καὶ νὰ κατακτήσῃ τὴν μέχρι τοῦδε ἄτρωτον καρδίαν του. Δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπατώμαι, ἐπληγώθῃς, ἔγειναι ἐρωτομανής, τὸ βλέμμα σου εἶναι ὑγρὸν ἐκ τῶν ἀτμῶν τοῦ ἔρωτος, ἀγαπᾷς τέλος τὴν κόρην, ἥτις κατοικεῖ ἐν Κορδελιέρῃ.

— Δὲν σοὶ τὸ ἀποκρύπτω, Σανζάκ, ναί, τὴν ἀγαπῶ!

[Ἐπεται συνέχεια]

Π.

ΗΤΟ Η ΓΙΑΓΙΑ ΤΗΣ

Τὴν ὀνόμαζον Μαρίαν. ἦτο ἀπὸ τὰς φυσιογνωμίας ἐκείνας, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀξιώσεις καλλονῆς, ἀλλ' αἵτινες καὶ δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἀντιπαρέλθῃ τις πρὸ αὐτῶν, χωρὶς νὰ τὰς ἀξιώσῃ τοῦλάχιστον τρυφεροῦ τινος βλέμματος, βλέμματος, ὅπερ δυσκόλως δύναται τις νὰ ἀποσύρῃ ἀτιμωρητί. Συνήθως αἱ φυσιογνωμίαι αὗται ἔχουσιν τι τὸ γοητευτικόν, ὅφ' οὗ καταλαμβάνεται τις, χωρὶς ποσῶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, διὰ τοῦτο δὲ εἶναι καὶ αἱ ἐπικινδυνωδέστεραι πασῶν ἀτενίζει τις αὐτάς, χωρὶς νὰ σκέπτεται τὸν ὑπάρχοντα κίνδυνον.

Καθ' ἑκάστην ἐσπέραν μετέβαινεν εἰς περιπάτον, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς παιδαγωγοῦ τῆς Γαλλίδος. Ἦτο δεκαεπταετής περίπου, εἰς ἣν ἡλικίαν δηλαδὴ διαθλίπει τις συγχρόνως τὸ παιδίον καὶ τὴν γυναῖκα· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν γαλανοὶ καὶ μεγάλοι, πρᾶγμα σπάνιον· τὰ ἄλλα δὲ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς οὐδὲν τὸ ἐκτακτὸν ἐδείκνυσεν· τὸ ἀνάστημα τῆς ἦτο ὑψηλόν, τὸ βᾶδισμά τῆς ἦτο ἀκανόνιστον, ἐφαίνετο δὲ πάντοτε ὡς ὑπὸ κόπου κατεχομένη· τὸ ὕψος τῆς ἐν γένει ἐδήλου σοβαρότητα ὅλως ἀσυνήθη εἰς δεκαεπταετίδα νεανίδα· ἐφαίνετο ὡς νὰ ἀπέφευγε

τὰ ὄμματα τῶν παρατηρούντων αὐτήν, τὸ δὲ ρεμβῶδες βλέμμα τῆς περιεπλανᾶτο τῆδε κἀκεῖσε, χωρὶς οὐδέποτε νὰ παρατηρῇ μετὰ προσοχῆς οὐδέν.

Μάτην ἐζήτησα πολλάκις νὰ ἀποσπάσω τὴν προσοχήν τῆς, νὰ ἐπισύρω τὸ βλέμμα τῆς, μῆνες ὁλόκληροι παρῆλθον χωρὶς καὶ νὰ κατορθώσω οὔτε μιᾶς καὶ μόνης ματιᾶς τῆς ν' ἀξιωθῶ, μολονότι καθ' ἑκάστην μετὰ προσοχῆς τὴν παρατήρουν, πολλάκις δὲ καὶ ἡκολούθουν αὐτήν μέχρι τῆς οἰκίας τῆς.

Ὁ χρόνος παρήρχετο, αἱ ἡμέραι διεδέχοντο ἀλλήλας, χωρὶς οὐδὲν νὰ κατορθώσω, ὅπως ἔλθω εἰς συνεννόησιν τινα μετ' αὐτῆς· δὲν ἀπηλπίζομην ὅμως, οἱ ἐρώμενοι τινὲς δυσκόλως ἀπελπιζονται· ἀνέμενον νὰ εὕρω κατάλληλον εὐκαιρίαν, ὅπως τῇ ἐκφράσω τὰ αἰσθήματά μου, ἀλλὰ μέχρις οὗτο εὕρω τοιαύτην, ἀπεφάσισα νὰ τὴν ἀγαπῶ ἰδανικῶς. Τὴν ἀνέμενον ἐν τῷ συνῆθει τόπῳ τοῦ περιπάτου καὶ ἠρκοῦμην νὰ τὴν βλέπω βαδίζουσαν μὲ τὸ ἀκανόνιστον ἐκεῖνο καὶ βραδὺ βᾶδισμά τῆς, νῆχαιστούμην νὰ τὴν βλέπω οὕτω καὶ οὐδὲν περισσότερον, καὶ ἐκείνη ἐφαίνετο εὐχαριστημένη νὰ τὴν παρατηροῦν χωρὶς νὰ παρατηρῇ, τοιοῦτοτρόπως δὲ συνενοήθημεν διὰ τῆς φαντασίας.

Τὸ ὄνομά τῆς τὸ ἠγνόουν, ἀλλὰ μοὶ ἦτο καὶ περιττόν, τῇ εἶδον ὅποιονδήποτε ὄνομα μοὶ ἤρεσκεν, Ἐλένη, Μαρία, Εὐγενία, μοὶ ἦτο ἀδιάφορον, μήπως ἐπρόκειτο νὰ τὴν φωνάζω διὰ τοῦ ὀνόματός τῆς, ὥστε νὰ μοὶ εἶνε ἀναγκαῖον;

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρῆλθεν ὁλόκληρον ἔτος, οὐδεμίᾳ μεταβολῇ, οὐδὲν πρὸς τὰ πρόσω βῆμα. Ἡμέραν τινα ὅμως, κατὰ τὴν συνῆθει ὥραν τοῦ περιπάτου, δὲν τὴν βλέπω οὐδαμοῦ· ἀπέδωκα τὸ πρᾶγμα εἰς τυχαῖον συμβάν, χωρὶς νὰ δώσω καὶ τόσῃ προσοχήν, ἀλλὰ τὴν ἐπισύσταν, τὴν μεθεπομένην, τὸ αὐτό· ὁλόκληρος τέλος ἐβδόμας παρῆλθε, χωρὶς νὰ φαίνεται ἐν τῷ περιπάτῳ. Κατ' ἀρχὰς ἀπέδωκα τὸ πρᾶγμα εἰς μικράν ἀποδημίαν, ἀλλὰ δὲν ἤργησα νὰ μάθω ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σπουδαιότερου πράγματος.

Διερχόμενος ἐσπέραν τινα ἐκ τῆς οἰκίας τῆς, παρατηρῶ φῶς εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου, πρᾶγμα, ὅπερ οὐδέποτε εἶχον παρατηρήσει ἄλλοτε· ἐσκέφθην ὅτι θὰ ἦτο ἀσθενής. Οἱ ἀγαπῶντες πάντοτε ὑποθέτουν μύριους κινδύνους διὰ τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον, καὶ ἐγὼ παρατηρήσας ὅτι ἀπὸ μιᾶς ἐβδόμαδος δὲν ἐφαίνετο οὐδαμῶς, βλέπων δὲ καὶ τὸ φῶς ἐν τῷ δωματίῳ ἐκείνῳ, ἐσχημάτισα τὴν ἰδέαν ὅτι ἦτο ἀσθενής· τὸ πρᾶγμα τοῦλάχιστον ἐφαίνετο ἀπλούστατον, καὶ ἐφ' ὅσον δυνάμεθα νὰ ἐξηγώμεν ἐκ πρώτης ὀψεως τὰ πρᾶγματα, συνήθως οὐδὲν ὀλως ζητούμεν νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς αὐτά.

Τρεῖς παρῆλθον ἡμέραι, ἀφότου ἐπίστευον ὅτι ἦτο ἀσθενής, καὶ κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας διερχόμην πάντοτε τῆς οἰκίας τῆς, ἀναμένων νὰ εὕρω εὐκαιρίαν ὅπως πληροφρηθῶ περὶ τῆς ἀσθενείας τῆς, κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν, περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς ἐσπέρας, διερχόμενος κατὰ τὸ συνήθες τῆς οἰκίας τῆς τυχαίως, κατάρθωσα νὰ μάθω πᾶν ὅ,τι μετὰ τῆς ἀνυπομονησίας ἀνέμενον.

Γραϊά τις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, περιβεβλημένη μέλαν καλυμμα, μόλις δὲ ἐξῆλθε τῆς θύρας ἐφαίνετο ἀπορούσα τίνα ὁδὸν νὰ λάβῃ. περιέργως δὲ ἐστρεφε τὸ βλέμμα ἀριστερόθεν καὶ δεξιόθεν. Οὐδεὶς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο τῆς ὁδοῦ ὥστε θεωρήσας τὴν στιγμὴν κατάλληλον, πλησιάζω πρὸς τὴν θύραν μετὰ θάρρους καὶ ἐρωτῶ τὴν γραϊάν μετὰ τρόπου, ὃ ὁποῖος δὲν ἐπέδεχτο ἀμφιβολίαν ὅτι δὲν ἦμην φίλος τῆς οἰκογενείας :

— Καὶ πῶς εἶνε, κυρά μου ;

— "Αχ ! κύριε, μοῦ ἀπαντᾷ περίλυπος, ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του, εἶνε τώρα μιὰ ἐβδομάδα ποῦ ἐπεσε μὲ τὰ μούτρα ἡ καυμένη ἡ Μαρία !

Μαρία ! ἀνεφώνησα ἀκουσίως μου. Μαρία λειπὸν ὀνομάζεται καὶ ἤδη, ὁπότε μανθάνω τὸ ὄνομά της, νὰ μανθάνω καὶ τὸν κίνδυνον ὃν διατρέχει ! Δὲν ἠρώτησα τίποτε περισσότερον, ἀλλ' ἐσπευσα νὰ ἀπομακρυνθῶ ἐκείθεν, ἀφήσας ἐκπληκτον τὴν γραϊάν.

"Ἦθελον νὰ εἶμαι μόνος, νὰ ὁμιλῶ μὲ τὸν ἑαυτόν μου, χωρὶς νὰ δύναται ἄλλος νὰ μὲ ἀκούῃ.

Μυρίαί σκέψεις κατεβασάνιζον τὴν διανοίαν μου· πόσῃ ὥραν περιεπλανώμην δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω, θὰ ἦτο ὅμως πολὺ προχωρημένη ἡ νύξ, διότι ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι ἐλαφρὰν ὀρόσον. Οἱ βεβουσισμένοι εἰς σκέψεις ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς κοιμωμένους, ραντίσατέ τους μὲ ὀλίγον ὕδωρ καὶ ἀμέσως θὰ συνέλθουν.

Καὶ πράγματι, ἡ ἐσπερινὴ ὀρόσος μοὶ ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· μόλις συνῆλθον εἶδον ὅτι εὐρισκόμενῃ μακρὰν τῆς πόλεως, ἡσθάνομην δὲ ἑαυτὸν κατεχόμενον ὑπὸ κόπου, ὅπερ ἀπεδείκνυνεν ὅτι ἐν τῇ σκέψει μου βεβουσισμένος, διέτρεξα ἀρκετὸν διάστημα χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω· ἐστράφην τότε καὶ ἔλαβον τὴν πρὸς τὴν πόλιν ἄγρυσαν μετὰ μίαν ὥραν εὐρισκόμενῃ ἐν τῷ ὁματίῳ μου, ὡς ἐκ τοῦ κόπου δὲ κατέπεσα ἀναίσθητος ἐπὶ τῆς κλίνης μου.

"Ὅταν ἠγέσθην ἦτο περίπου ἡ ὀγδόη ὥρα, ὃ ἥλιος εἶχε προχωρήσει εἰς τὸν ὀρίζοντα, ὃ δὲ ὕπνος μου ὑπῆρξε συνεχὴς καὶ τὸσον βαρὺς, ὥστε οὐδόλως ἐννόησα κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτός.

"Ἀμα ἠγέσθην ἐφαινόμην ἡσυχος, ὃ ὕπνος καταπαύει τὰς βιαίας συγκινήσεις.

"Ὅτε ἐξῆλθον τῆς οἰκίας μου περιεργίαι τις ἤρχισε νὰ μὲ καταλαμβάνῃ. Ἐπεθύμουν νὰ διέλθω τοῦλάχιστον τῆς οἰκίας καὶ εὗρω εὐκαιρίαν τινὰ ὅπως πληροφορηθῶ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀσθενούς.

"Ὅσον ἐπλησίαζον, τὸσον ἡ περιεργία μου ἠϋξανε· μυρίαί σκέψεις διήρχοντο τῆς διανοίας μου καὶ μύριοι φόβοι ἤρχισαν νὰ ταραττοῦν τὸ πνεῦμά μου. Πῶς νὰ ἦτο ἄρᾳ γε, εἶνε ἐν κινδύνῳ ; ἐβελτίωθη ἡ κατάστασις της ; τί νόσημα νὰ τὴν κατατρίχῃ καὶ τόσα ἄλλα ἐρωτήματα ἔθετον εἰς ἑαυτόν, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ δώσω οὐδεμίαν λύσιν· τὰ πάντα μοὶ ἦσαν προβλήματα. "Αφ' ἐνός μὲν γλυκεῖα χαρὰ μὲ ἐβαυκάλιζε: Ἐσχεπτόμην ὅτι ἦτο νέα καὶ συνεπῶς θὰ ἀντίτεχν, ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἐπικίνδυνος ἡ ἀσθένεια. Αἱ γυναῖκες, ἔλεγον, ἀντέχουν· δὲν τὰς τρο-

μάζουν αἱ ἀσθένειαι· ἐκεῖ δὲ πνέουν τὰ λοίσθια καὶ μετ' ὀλίγον εἶνε ἐκτὸς κινδύνου, δὲν τὰς καταβάλλουν καὶ τὸσον αἱ ἀσθένειαι, τὰς ἔχουν βλέπετε ὁμοφύλους. Καὶ αἱ γυναῖκες μεταξύ των γνωρίζουν τὰς ιδιοτροπίας των, ὅλαι τοῦλάχιστον αἱ χειρότεραι ἀσθένειαι εἶνε γένους θηλυκοῦ, ἡ πανώλης, ἡ χολέρα, ἡ εὐφλογία, ἡ σκαρλατίνα, ἐνῷ ἀρσενικοῦ γένους καὶ οὐδετέρου δύναται τις νὰ εὕρῃ τὸν βῆχα, τὸν λόξιγκα καὶ τὸ συνάχι, πράγματα ποῦ τὰ περνᾷ κανεὶς καὶ στὸ ποδάρι. "Αφ' ἑτέρου ὅμως ἐσχεπτόμην πάλιν ὅτι ἡ γραϊά μοῦ εἶπε : ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του, τὸ ὅποιον μεταφράζεται ἕξ δὲν ἔξῃ. Τέλος πάντων διανοούμενος φθάνω πρὸς τῆς οἰκίας. Εὐρισκόμενῃ πρὸς τῆς θύρας, ὁπότε — ὦ ! τοῦ φρικώδους θεάματος ! — βλέπω ἐπὶ τῆς θύρας τοιχοκολλημένα δύο πένθιμα προγράμματα. «Μαρία», ἀνέγνωσα μακρόθεν μεγάλοις γράμμασι γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦτο, δὲν ἀνέγνωσα τίποτε περισσότερον, κατελήφθην ὑπὸ σκοτοδίνης, τὰ πάντα μοὶ ἐφαίνοντο πῶς ἐγύριζαν περὶ μου, ὀλίγου δεῖν ἐπιπτον, ἂν δὲν ἐστηριζόμην ἐπὶ τοῦ φανοῦ τῆς ὁδοῦ. Τὸ κύπημα ἦτο σφοδρόν, τὸ αἰφνίδιον μάλιστα αὐτοῦ τὸ κατέστησεν ἔτι μᾶλλον σφοδρότερον. Ποτὲ δὲν τὸ ἠλπιζον ὅτι θὰ ἐπῆρχετο τὸσον ταχὺ ὁ θάνατος. Πῶς εἶνε τὰ ἀνθρώπινα, ἐσκέφθην, νὰ προσπαθῇς ἐπὶ ἐν ἔτος ὁλόκληρον νὰ μάθῃς τὸ ὄνομά της, νὰ τὸ μανθάνῃς πρὸ μιᾶς ἡμέρας ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις, καὶ νὰ τὸ βλέπῃς μετὰ μίαν ἡμέραν γεγραμμένον μεγάλοις γράμμασιν ἐπὶ ἐπικηδέϊ τοιχοκολλημέντος. Δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσῃ ὥραν ἔμεινα ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ φανοῦ μηχανικῶς, φαίνεται, ἀπεμακρύνθην ἐκείθεν, καὶ ὅτε συνῆλθον, εὐρέθην μακρὰν τῆς οἰκίας. Δὲν ἐγνώριζον ποῦ μετέβαινον, μετ' ἐκπλήξεως ὅμως παρατήρησα ὅτι δὲν εὐρισκόμενῃ ἐν τῷ αὐτῇ πόλει, ἐξετάσας δὲ τὰ περὶ ἐπέστην ὅτι ἐν ἀφαιρέσει εὐρισκόμενος, εἰσῆλθον ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ, ἔλαβον μίαν θέσιν καὶ ἐξῆλθον εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν, χωρὶς καὶ ἐγὼ νὰ δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς συνέβη τοῦτο.

"Ἦτο ἡ τετάρτη περίπου ὥρα μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ὁ σιδηροδρόμος ἀνεχώρει μετὰ μίαν ὥραν· ἔπρεπε νὰ διατρέξῃ διάστημα μιᾶς ὥρας ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν, τὸ ὅλον δύο ὥρας· ὥστε μόλις περὶ τὴν ἑκτὴν θὰ ἐπέστρεφον, καθ' ἣν ὥραν δηλαδὴ ἡ κηδεῖα θὰ εἶχε τελειώσει. Ἀποτρόπαιον ! Κακὴ τύχη, ἐσκέφθην, ἀφοῦ δὲν μοὶ ἐπέτρεψες νὰ τὴν ἀσπασθῶ ζῶσαν, τοῦλάχιστον διατὶ νὰ μὴ μὲ ἀφήσῃς νὰ τὴν ἀσπασθῶ νεκράν, διατὶ νὰ μὴ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ εἶνε ὁ πρῶτός μου καὶ ὁ τελευταῖος ἀσπασμός ;

Καταρώμενος οὕτω τὴν τύχην μου, πλήρης πικρίας, εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ σιδηροδρόμου, μόλις δὲ εἶχε ὀύσει ὁ ἥλιος, εὐρισκόμενῃ ἔξωθεν τῆς οἰκίας της. Τὰ παρὰθυρα ἦσαν κλειστά, νεκρικὴ δὲ σιγὴ ἐβασίλευεν ἐντὸς. Τὰ πάντα εἶχον τελειώσει, τὰ ἐπὶ τῆς θύρας προγράμματα εἶχον ξεσχισθῇ, μόλις δὲ ἀνεγίνωσκέ τις εἰς ἐναπομεινάν τι ἐκ τοῦ προγράμματος Μαρία Μουρμουριδίου. Ἐπλησίασα πρὸς τὰς γραμμάς ταύτας, ἄς εὐλαβῶς ἡσπάσθην, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἀ-

φοῦ δὲν ἠδυνήθην ν' ἀσπασθῶ αὐτὴν οὔτε νεκράν, ἄς ἀσπασθῶ τοῦλάχιστον τὸ ὄνομά της.

"Ἀπεμακρύνθην περίλυπος τῆς οἰκίας ἐκείνης· τί εἶχον πλέον νὰ ἐλπίζω ἀπ' αὐτὴν ; Μετέβην εἰς ἀνθοπωλεῖον, ἐνθα παρήγγειλα ὠραίαν ἀνθοδέσμην.

Πῶς παρῆλθεν ἐκείνη ἡ νύξ ἀγνοῶ, τὴν πρῶταν ὅμως, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, παρέλαβον τὴν ἀνθοδέσμην καὶ ἐσπευσα πρὸς τὸ κοιμητήριον.

Μόλις ἤνοιγον τὴν θύραν τῆς νεκροπόλεως, τὸν πρῶτον ὃν συνήντησα ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῦ νεκροταφείου, τὸν παρεκάλεσα θερμῶς νὰ μοὶ δεῖξῃ τὸν τάφον τῆς Μαρίας Μουρμουριδίου, ἣν χθὲς εἶχον θάψει, ὁ ἀνθρώπος οὗτος μὲ ὠδήγησεν ἐπὶ τινος ταφου χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν· μὲ εἶδε φαίνεται τὸσον συγκεκινημένον, ὥστε δὲν ἠθέλησε νὰ διακόψῃ τὰς σκέψεις μου.

"Ὁ τάφος ἦτο εἰσέτι νωπός· ἀκόμη δὲν εἶχον τοποθετήσῃ τὸν σταυρόν· ἐσκόρπισα ἐπὶ τοῦ τάφου τὰ ἄνθη, ὡς φόρον εὐλαβούς ἔρωτος.

Τὶ φρικτόν, ἐσχεπτόμην, δὲν θὰ τὴν ἴδω πλέον, δὲν θὰ ἴδω τοὺς γλυκεῖς ἐκείνους καὶ γοητευτικούς ὀφθαλμούς της. Τί φοβερόν ὁ θάνατος ! Δὲν εἶχον παρέλθει ἡ ὀλίγη μόνον ὥρα, ἡμέρα εἰσέτι δὲν εἶχε συμπληρωθῇ ἀφ' οὗτο περὶ τοῦ σώματος τοῦτου, ὅπερ ὁ τάφος ἤδη καλύπτει, ἵσταντο τόσοι προσπαθοῦντες νὰ ἐπιδαψιλεύσωσιν αὐτῇ πᾶσαν περιποίησιν, καταβάλλοντες τόσας προσπάθειάς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του, προσέχοντες εἰς πᾶσαν αὐτοῦ κίνησιν, εἰς πᾶν τοῦ νεύμα, καὶ τώρα ἀφίνουσιν αὐτὸ ἔρημον ἐντὸς παγεροῦ μνήματος, καλύψαντες αὐτὸ διὰ βουνοῦ χώματος, αὐτὸ τοῦτο, ὅπερ προσεπάθουν πρὸ ὀλίγου εἰσέτι χρόνου νὰ ἐλαφρύνουσιν ἐκ τοῦ κατατρίχοντος αὐτὸ νοσήματος.

"Ἦμην βεβουσισμένος εἰς τὰς ζοφεράς ταύτας σκέψεις, ὁπότε ἀκούω βήματα περὶ· στρέφω τοὺς ὀφθαλμούς καὶ παρατηρῶ ἐργάτας τινὰς κομίζοντας μαῦρον σταυρόν.

— Ζωὴ σὲ λόγου σου, μοῦ λέγουσιν. "Ε ! τί νὰ γείνη, ἔτσι εἶνε αὐτὸς ὁ κόσμος, μακάρι νὰ φτάσουμε καὶ ἐμεῖς στὰ χρόνια της.

Δὲν ἐκρατούμην, τὸ αἷμα εἶχεν ἀνέλθει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· μοῦ ἤρχετο νὰ ραπίσω τὸν ἀχρεῖον, ὅστις ἐνῷ ἦτο πεντηκοντούτης, ἐζήτηε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς δεκαεπταετιδὸς κόρης· τὸν παρατήρησα μὲ ὀργίλον βλέμμα, εἴτα ἐστρεψά τους ὀφθαλμούς μου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἦτο γεγραμμένον μὲ μεγάλα χρυσὰ γράμματα :

ΜΑΡΙΑ ΜΟΥΡΜΟΥΡΙΔΙΟΥ

Γεννηθεῖσα ἐν ἔτει 1795

καὶ ἀποθανοῦσα ἐν ἡλικίᾳ 97 ἐτῶν.

Δὲν ἐτόλμησα νὰ προσφέρω λέξιν· ἔφυγον ἐκείθεν ὁρομαίως· οἱ ἐργάται μὲ παρατήρουν ἐκπληκτοὶ· θὰ μ' ἐξελάμβανον ἴσως διὰ παράφρενα. Καὶ ὄντως ἦμην τσιούτος, ἀφοῦ ἐθρήνουν τὴν *γιαγιά* της.